

16. Radioterapia chorych na raka odbytnicy

dr n med. Adam Idasiak
II Klinika Radioterapii i Chemioterapii

16.2. Gdzie w Instytucie odbywa się radioterapia chorych na raka odbytnicy

Radioterapia jest przeprowadzana w Zakładzie Radioterapii. Część chorych, u których leczenie promieniami prowadzone jest w trybie ambulatoryjnym, przebywa w domach lub hotelu, pozostała grupa chorych wymagająca hospitalizacji w trakcie leczenia, przebywa w oddziale szpitalnym Narodowego Instytutu Onkologii w Gliwicach (najczęściej II Klinika Radioterapii i Chemioterapii).

16.3. Jak odbywa się kwalifikacja do radioterapii?

Samodzielna radioterapia lub w połączeniu z chemioterapią (jednoczasowa radiochemioterapia) stanowi bardzo istotną część leczenia. Zależnie od ustalonych wskazań radioterapia jest stosowana przed leczeniem operacyjnym (preferowana z powodu lepszej tolerancji) lub po nim, będąc w tym przypadku leczeniem uzupełniającym umożliwiającym zniszczenie komórek nowotworowych, które mogą znajdować się w łoży po usuniętym guzie i regionalnych węzłach chłonnych.

W sytuacjach współistnienia schorzeń dodatkowych, gdy leczenie operacyjne nie jest możliwe do przeprowadzenia, lub zaawansowanie

nowotworu uniemożliwia jego wdrożenie, radioterapia stanowić może samodzielną metodę leczenia onkologicznego.

Kwalifikacja do leczenia chorych na raka odbytnicy oraz ustalenie jego optymalnej sekwencji odbywa się w ramach konsultacji Zespołu Narządowego Przewodu Pokarmowego będącą wielodyscyplinarną oceną stanu chorego dokonaną przez chirurga, radioterapeutę i onkologa klinicznego.

Kwalifikacja do leczenia odbywa się w gabinecie Zespołu Narządowego Przewodu Pokarmowego (pokój 1046, I piętro), po wcześniejszym ustaleniu terminu w rejestracji Poradni Przyklinicznej.

16.4. Procedury przed rozpoczęciem leczenia

Przed rozpoczęciem radioterapii przeprowadza się procedury przygotowawcze polegające na wykonaniu unieruchamiającej maski w pozycji leżącej na plecach lub brzuchu. Następnie w indywidualnie wykonanej masce wykonywane jest badanie tomografii komputerowej (TK) leczonego obszaru. Na podstawie TK wykonuje się plan napromieniania będący podstawą prowadzonej radioterapii (więcej informacji o planowaniu radioterapii podano w [Rozdziale III](#)).

16.5. Jak przebiega leczenie?

Radioterapia prowadzona jest najczęściej pięć dni w tygodniu od poniedziałku do piątku, 1 lub 2 razy dziennie, a okres jej prowadzenia zależy od wyznaczonej sekwencji leczenia (przed czy po leczeniu operacyjnym). Celem zapewnienia tych samych warunków na etapie procedur przygotowawczych do radioterapii jak i prowadzonego leczenia, należy zgłaszać się do w/w procedur po odpowiednim przygotowaniu, czyli z opróżnioną odbytnicą (w naturalny sposób) oraz wypełnionym pęcherzem. Dodatkowo w okresie prowadzonego leczenia wskazane jest unikanie pokarmów ciężkostrawnych lub wzdymających.

16.6. Skutki uboczne w trakcie leczenia i jak sobie z nimi radzić?

Przynajmniej raz w tygodniu chory podlega okresowej kontroli u lekarza prowadzącego (tzw. pokaz). Podczas kontroli w trakcie leczenia analizowane są zgłaszane przez pacjenta objawy towarzyszące prowadzonej radioterapii, do których najczęściej zalicza się: podrażnienie skóry – objawiające się jako swędzenie lub pieczenie; biegunkę; dolegliwości podczas oddawania moczu oraz zmęczenie. Zależnie od nasilenia zgłaszanych objawów lekarz prowadzący jest w stanie zaproponować leczenie wspomagające, które niweluje lub znacznie ogranicza zgłaszane dolegliwości. Pomocne informacje o dbaniu o napromieniowaną skórę znajdują się w **Rozdziałach XI oraz XXVIII**.

Zastosowanie radioterapii i chemioterapii w leczeniu przeciwnowotworowym wpływa na możliwość przyjmowania i tolerancję żywienia doustnego. Wczesne i późne działania niepożądane prowadzonego leczenia są wskazaniem do zastosowania ograniczeń dietetycznych polegających na unikaniu niewchłanianych składników diety mających dodatkowe działanie stymulujące dla jelit (wskazana jest dieta ubogoresztkowa) oraz unikanie innych składników drażniących tj. większości przypraw. Zastosowanie leków hamujących perystaltykę (np. Loperamid, Stoperan) powinno być zawsze skonsultowane z lekarzem. W przypadku biegunek konieczne jest uzupełnianie niedoborów wodnych i elektrolitowych pod nadzorem lekarza.

Celem zapobieżenia lub zmniejszenia dolegliwości w trakcie leczenia ze strony pęcherza moczowego i cewki należy pić dużo płynów obojętnych. Takie postępowanie zmniejsza nasilenie ostrych odczynów towarzyszących radioterapii oraz zapobiega zastojowi moczu w pęcherzu. Pomimo takiego postępowania czasem konieczne jest zastosowanie leków rozkurczowych, przeciwbólowych,

przeciwzapalnych oraz odkażających drogi moczowe.

Pamiętajmy!

Wszystkie objawy towarzyszące powinny być zgłaszane lekarzowi prowadzącemu. Szybkie wdrożenie leczenia objawowego umożliwi minimalizację objawów ostrego odczynu i realizację optymalnej sekwencji leczenia skojarzonego.

Wszelkie niejasności powinny być wytłumaczone przez lekarza prowadzącego leczenie w trakcie okresowej kontroli w trakcie prowadzonej radioterapii.

16.7. Gdzie uzyskać wsparcie w czasie prowadzonej radioterapii?

Chorzy leczeni ambulatoryjnie w Zakładzie Radioterapii mogą uzyskać poradę lekarską w robocze dni tygodnia, w godzinach pracy jednostki, po wcześniejszym zgłoszeniu się do rejestracji Zakładu Radioterapii.

Chorzy hospitalizowani w II Klinice Radioterapii i Chemioterapii mają zapewnioną całodobową opiekę personelu lekarskiego i pielęgniarskiego.

16.8. Przydatne informacje

Dane kontaktowe II Kliniki Radioterapii i Chemioterapii

Sekretariat kierownika II Kliniki Radioterapii i Chemioterapii:

tel. 32 278 88 05

Z-ca kierownika II Kliniki Radioterapii i Chemioterapii:

tel. 32 278 88 19

Koordynator tel. 32 278 88 21

Łoża pielęgniarek tel. 32 278 88 13 lub 32 278 88 02

Sekretariat medyczny tel. 32 278 88 04

Rejestracja przychodni tel. 32 278 81 06

Dane kontaktowe Zakładu Radioterapii

Rejestracja Zakładu Radioterapii

tel. 32 278 80 58 w godzinach 7.00 - 11.00

tel. 32 278 80 45 w godzinach 11.00 - 15.15

Sekretariat Kierownika Zakładu Radioterapii tel. 32 278 80 01

W przypadku pytania do lekarza proszę dzwonić

pod numer tel. 797 199 463 od poniedziałku do piątku w godzinach
14.00 - 15.00

Gabinet zabiegowy - pielęgniarki tel. 32 278 80 25

Call Center 32 278 88 88

Polska Koalicja Pacjentów Onkologicznych <https://www.pkopo.pl/>

Krajowy Rejestr Nowotworów <http://onkologia.org.pl/nowotwory-jelita-grubego/>

Narodowy Instytut Onkologii im Marii Skłodowskiej – Curie Oddział
w Gliwicach <https://www.io.gliwice.pl/dla-pacjenta/rak-jelita-grubego>